

ارتباط سلامت معنوی و کیفیت زندگی در مبتلایان به مولتیپل اسکلروزیس

مقاله پژوهشی

مریم اله‌بخشیان^۱، مهشید جعفرپورعلوی^۲، سرور پرویزی^۳، حمید حقانی^۴

۱. مربی پرستاری و مامایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد فلاورجان، دانشکده پرستاری و مامایی

۲. مربی پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران، دانشکده پرستاری و مامایی

۳. دانشیار پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران، دانشکده پرستاری و مامایی

۴. مربی آمار زیستی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران، دانشکده پرستاری و مامایی

تاریخ دریافت مقاله: ۸۸/۳/۱۹

تاریخ پذیرش مقاله: ۸۹/۵/۱۴

چکیده

زمینه و هدف: سلامت معنوی یکی از مفاهیم بنیادین در بیماری‌های مزمن است، که با ایجاد معنا و هدف در زندگی به عنوان رویکردی مهم در ارتقا سلامت عمومی و کیفیت زندگی در نظر گرفته می‌شود. لذا پژوهش حاضر با هدف بررسی ارتباط سلامت معنوی و کیفیت زندگی در مبتلایان به مولتیپل اسکلروزیس مراجعه کننده به انجمن MS ایران طرح ریزی شد.

مواد و روش کار: این مطالعه همبستگی توصیفی بر روی ۲۳۶ بیمار ۵۷-۲۰ ساله عضو انجمن MS ایران که به روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند در سال ۱۳۸۷ انجام شد. اطلاعات از طریق پرسشنامه‌های سلامت معنوی و کیفیت زندگی جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها توسط آزمون t مستقل و ضریب همبستگی پیرسون انجام و $P \leq 0/05$ معنی دار تلقی گردید.

یافته‌ها: سلامت معنوی در اکثر این بیماران در حد متوسط (۹/۹۷٪) بود. بین سلامت معنوی در بُعد مذهبی و کیفیت زندگی در بُعد روانی ارتباط معنی داری وجود داشت. در بُعد وجودی نیز با کیفیت زندگی در هر دو بُعد جسمی ($p=0/04$) و روانی ($p \leq 0/0001$) ارتباط معنی داری مشاهده شد.

نتیجه گیری: با توجه به نتایج می‌توان به ضرورت تقویت بُعد معنوی سلامت به‌عنوان عاملی تاثیرگذار بر کیفیت زندگی در این بیماران پی برد. این نکته‌ی کلیدی در کشوری با باورهای فکری، فرهنگی و مذهبی مانند ایران می‌تواند در طراحی برنامه‌های مراقبتی-درمانی برای این‌گونه بیماران مفید و ضروری باشد. [م ت ع پ ز، ۱۲(۳): ۳۳-۲۹]

کلیدواژه‌ها: مولتیپل اسکلروزیس، کیفیت زندگی، معنویت، مذهب، سلامت

مقدمه

درباره معنا و هدف در زندگی مواجه می‌کنند. بسیاری از بیماران سلامت معنوی را به عنوان عامل ایجاد کننده معنا و هدف در زندگی و ارتقا دهنده کیفیت زندگی می‌شناسند.^۸ هم‌چنین در طی بیست سال اخیر، معنویت در ارتباط با فرآیند بررسی کیفیت زندگی مورد تاکید قرار گرفته است.^۹ مطالعات بسیاری بر ارتباط معنویت با سلامت جسمی، روانی و ارتقای سازگاری با بیماری دلالت دارند.^{۱۰} نتایج مطالعه Beak و همکارانش بر روی مبتلایان به ایدز نشان داد کسانی که بر پایه معنویت، معنای زندگی را در بیماری یافته بودند، کیفیت زندگی بهتری در مقایسه با زمان تشخیص بیماری داشته‌اند.^{۱۱} هم‌چنین، در مطالعه Brook و همکارانش در مبتلایان به MS، عقاید معنوی و ایمان در سازگاری با بیماری سودمند شناخته شد.^{۱۲} O'conner نیز در بررسی‌های خود به تاثیر مثبت سلامت معنوی بر کیفیت زندگی در مبتلایان به لوسمی پی برد.^{۱۳}

با توجه به مطالب مذکور، تمرکز بر مفهوم معنویت و سلامت معنوی به عنوان جنبه‌ای که کمتر مورد توجه قرار گرفته و بررسی تاثیر آن بر جنبه‌های متفاوت زندگی در بیماری‌های مزمن، لازم به نظر می‌رسد. از این‌رو این مطالعه با هدف بررسی میزان سلامت معنوی و ارتباط آن با کیفیت زندگی در مبتلایان به مولتیپل اسکلروزیس عضو انجمن MS ایران انجام شد.

مولتیپل اسکلروزیس (Multiple sclerosis) از شایع‌ترین بیماری‌های ناتوان کننده و اختلال میلین زدای سلسله اعصاب مرکزی است.^۱ دو میلیون نفر در سراسر دنیا^۲ و چهارصد هزار نفر در ایالات متحده آمریکا^۳ به این بیماری مبتلا می‌باشند. در ایران نیز از هر ۱۰۰ هزار نفر ۳۰-۱۵ نفر به این بیماری مبتلا می‌باشند.^۴ دوره پیدایش بیماری معمولاً هم‌زمان با رویارویی با موقعیت‌هایی مانند تشکیل خانواده، انتخاب شغل و تامین امنیت مالی است. این بیماری از یک طرف استقلال و توانایی فرد برای شرکت موثر در اجتماع را تهدید می‌کند^۵ و از سوی دیگر پیش‌آگهی و دوره‌های غیرقابل پیش‌بینی آن، تاثیر بارزی بر کیفیت زندگی و سلامت دارد.^۶ این بیماران در یافتن راهی حل مشکلات و دست‌یابی به رویکردی جهت بهبود کیفیت زندگی و سلامت خود ناتوان هستند.

درباره‌ی چگونگی رویارویی با مشکلات و تنش ناشی از بیماری چندین مفهوم وجود دارد. یکی از این مفاهیم، سلامت معنوی است که به‌عنوان یکی از ابعاد سلامت، سبب یکپارچگی سایر ابعاد آن می‌شود و خود دربرگیرنده دو بعد وجودی و مذهبی است. سلامت مذهبی به رضایت ناشی از ارتباط با یک قدرت برتر و سلامت وجودی به تلاش برای درک معنا و هدف در زندگی اطلاق می‌شود.^۷ بیماری‌های ناتوان کننده و مزمن، فرد را با سوالاتی